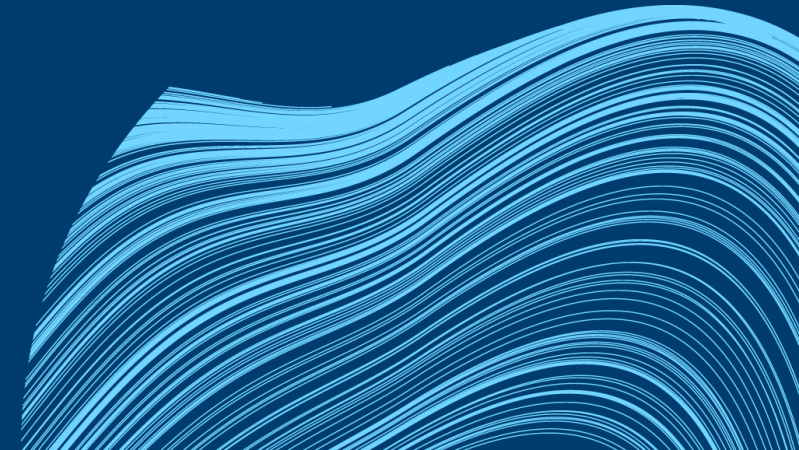

Tekoälyskaalaus hyvinvointialueille

Tilannekatsaus Sote AI-aamussa 16.9.2026

Katri Tapio

**Tekoälyskaalaus
auttaa
hyvinvointialueita
viemään ratkaisuja
kokeiluista
laajempaan
käyttöön**

DigiFinland koordinoi STM:n ja Sitran tukemaa projektia 05/2026–07/2027.

Käyttötapauksina ovat AI-tulkkaus ja AI-kirjaaminen.

Molemmissa käyttötapauksissa on tunnistettu mahdollisuus laajempaan hyödyntämiseen, mutta hyöty syntyy vain, jos ratkaisu sovitetaan turvallisesti osaksi toimintaa ja ammattilaisen työnkulkua.

Tavoitteena on helpottaa käyttöönottoa, vähentää alueiden päällekkäistä työtä ja rakentaa yhteisiä tukimalleja.

Projektin tarjoama tuki on alueille maksutonta.

Hyvinvointialueet ovat eri vaiheissa, mutta haasteet ovat yhteisiä

- AI-tulkkausta ja AI-kirjaamista arvioidaan, pilotoidaan ja otetaan käyttöön alueilla eri vaiheisesti.
- Yhteisiä haasteita on tunnistettu erityisesti sopimuksiin, lisensseihin, hankintoihin, tietosuojaan, sääntelyyn ja integraatioihin liittyen.
- Alueilla syntyneet kokemukset, keskustelu ja dokumentaatio muodostavat pohjan yhteisille arviointi- ja käyttöönottomalleille.

Projektin tuotokset syntyvät alueiden tarpeista

Pelikirja kuvaa käyttöönoton vaiheittaisten päätöspisteiden avulla

Nelivaiheinen eteneminen

1. Päätös pilotoinnista

Kysymys: Onko käyttötapaus riittävän selkeä ja hyväksyttävä?
Tarvitaan: Käyttötapausten kuvaus, tietovirta, riskit ja käytön rajat

2. Päätös toteutuksen käynnistämisestä

Kysymys: Ovatko tekniset ja toiminnalliset edellytykset olemassa?
Tarvitaan: Arkkitehtuuri, integraatiot, resurssit, vastuut ja kustannusarvio

3. Päätös tuotantokäytöstä

Kysymys: Osoittiko pilotti riittävän laadun, turvallisuuden ja hyödyn?
Tarvitaan: Pilotin tulokset, mittarit, käyttäjäpalaute ja havaitut ongelmat

4. Päätös käytön laajentamisesta

Kysymys: Kestääkö ratkaisu laajemman käytön ja muutokset?
Tarvitaan: Kokonaiskustannukset, ylläpitomalli, vastuut ja vaikutusarvio

Mitä projektissa on jo tehty?

AI-tulkkaus

- Toteutettu kansallinen markkinavuoropuhelu AI-tulkkaukseen valmiina tarjottavista ratkaisuista.
- Kartoitettu ratkaisujen eroja muun muassa kielipeitossa, tietosuojassa, toteutusmalleissa, terminologiatuessa ja laadun varmistuksessa.
- Käynnistetty alueiden työryhmä 2.9.

AI-kirjaaminen

- Kartoitettu alueiden tarpeita ja käyttöönottojen vaiheita.
- Tunnistettu yhteisiä haasteita eri teemoissa, kuten sopimusprosessissa, lisensseissä, hankinnassa, tietosuojassa ja integraatioissa.
- Käynnistetty alueiden työryhmä 10.9.

Yhteinen työ

- Aloitettu skaalauksen pelikirjan ja yhteisten mallipohjien valmistelu.
- Toteutettu sääntelyn haasteisiin liittyvä kysely

Kansallisten linjausten kolme tärkeintä kohdetta kyselyn perusteella

MDR/IVDR-tulkinta

Tarvitaan yhteinen näkemys:

- Milloin ratkaisu on lääkinnällinen laite?
- Milloin CE-merkintä vaaditaan?
- Milloin kyse on pelkästä tulkkauk- tai litterointiratkaisusta?

Vastuut ja roolit

Tarvitaan selkeys:

- Organisaation vastuu
- Ammattilaisen vastuu
- Toimittajan vastuu

GDPR ja potilastiedot

Tarvitaan yhtenäiset käytännöt:

- Suostumukset
- Tallennus ja lokitus
- Alaikäisten käyttötilanteet
- Potilastietojen käsittely

Vastaajien viesti on selkeä: kansallisia tulkintoja tarvitaan erityisesti MDR/IVDR:n soveltamisesta, vastuunjaosta ja GDPR:n käytännön soveltamisesta AI-tulkkauksessa ja AI-kirjaamisessa.

AI-tulkkaus: käyttöönoton ytimessä ovat soveltuvuus, laatu ja turvallisuus

Käyttötilanne ratkaisee

AI-tulkkaus soveltuu eri tavoin erilaisiin tilanteisiin. Käytön riskitaso, tulkin tarkistettavuus ja mahdollisuus siirtyä ihmistulkkiin on huomioitava.

Laatu on osoitettava käytännössä

Kielimäärä ei yksin kerro soveltuvuudesta. Ratkaisuja on arvioitava todellisissa sote-tilanteissa, eri kielillä ja erilaisissa käyttöympäristöissä.

Tietosuoja ja toteutustapa vaikuttavat käyttöön

Datavirrat, käyttöympäristö, terminologian tuki ja laadunvarmistus ovat keskeisiä arvioitavia asioita.

Alueet ovat eri vaiheissa

Osa alueista pilotoi jo ratkaisuja, osa arvioi vaihtoehtoja.

Yhteinen kysymys: millä edellytyksillä AI-tulkkaukseen voidaan käyttää turvallisesti ja luotettavasti sote-palveluissa?

AI-tulkkaus: seuraavaksi kohti yhteisiä arviointiperusteita

Käyttötilanteet ja käytön rajat

Tarkennetaan, millaisissa tilanteissa AI-tulkausta voidaan hyödyntää ja milloin tarvitaan ihmistulkkia.

Käytännön laadun arviointi

Määritellään vertailukelpoisia testitilanteita: eri kielet, todelliset sote-tilanteet, melu, useat osallistujat ja etäasiointi. Järjestetään toimittajademoja.

Pilotit ja käyttöönoton kokemukset

Jaetaan alueiden havaintoja toimivuudesta, käyttöönotosta ja käytännön haasteista.

Säätely ja muut käyttöönoton edellytykset

Tarkennetaan työryhmässä esiin nousseita sääntelyyn, hankintaan ja käyttöönottoon liittyviä kysymyksiä.

Tavoitteena muodostaa yhteinen ymmärrys siitä, mitä AI-tulkkaukselta pitää edellyttää ennen laajempaa käyttöönottoa.

AI-kirjaaminen: skaalaus on enemmän kuin teknologian käyttöönottoa

Koko kirjaamisprosessi ratkaisee

AI-kirjaamista on tarkasteltava osana ammattilaisen työnkulkua ja koko kirjaamisprosessia – eri ratkaisut sopivat eri vaiheisiin ja käyttötarkoituksiin.

Sopimukset ja lisenssit vaikuttavat skaalattavuuteen

Lisenssimallit, kustannusten ennakoitavuus ja sopimusehdot korostuvat, kun käyttöä laajennetaan piloteista suuremmille käyttäjäjoukoille.

Tietosuoja ja hankinta vaativat paljon työtä

DPIA-, FRIA-, hankinta- ja sopimusprosessit ovat alueilla merkittäviä käyttöönoton työvaiheita.

Ratkaisuvaihtoehtoja pitää tarkastella kokonaisuutena

Potilas- ja asiakastietojärjestelmien omat palvelut sekä erilliset integroitavat ratkaisut muodostavat erilaisia vaihtoehtoja.

Hyöty pitää pystyä osoittamaan

Ajansäästön lisäksi tarvitaan ymmärrystä vaikutuksista työnkulkuun, käyttäjiin ja toimintaan käytön laajentuessa.

Yhteinen havainto: onnistunut skaalaus edellyttää teknologian, työnkulun, sopimusten ja hyötyjen tarkastelua yhtenä kokonaisuutena.

AI-kirjaaminen: seuraavaksi pureudutaan skaalauksen käytännön kysymyksiin

Sopimukset ja lisenssit

Vertaillaan alueiden käytäntöjä ja tunnistetaan konkreettiset kipukohdat käytön laajentamisessa.

Käyttöönoton opit

Kootaan kokemuksia eri ammattiryhmistä, työnkuluista ja siitä, mikä on käytännössä tukenut onnistunutta käyttöönottoa.

Hyödyt ja vaikuttavuus

Tarkastellaan, miten AI-kirjaamisen hyötyjä voidaan arvioida ja verrata vaihtoehtoisin toimintatapoihin.

Ratkaisut ja integraatiot

Jatketaan eri toteutusvaihtoehtojen tarkastelua osana koko kirjaamisprosessia.

Tavoitteena tunnistaa käytäntöjä ja malleja, joita alueet voivat hyödyntää omissa käyttöönotoissaan.

Mitä tapahtuu seuraavaksi?

Yhteisistä havainnoista käytännön malleihin ja käyttöönottojen tueksi

DigiFinland

Tehdään se yhdessä.

www.digifinland.fi

DigiFinland Oy